

www.amu.edu.az

TƏBİB

Təsisçi: Azərbaycan Tibb Universiteti

Qəzet 1933-cü ildən çıxır

№-21 (1804) 16 dekabr 2024-cü il

**Görkəmli alim
Nurəli Əfəndiyevin
xatirəsinə həsr
olunmuş elmi-praktik
konfrans keçirilib**

səh. 3

**Universitetimiz
beynəlmilləşmə
sahəsində uğurlu
fəaliyyətinə görə təltif
olunub**

səh. 3

Ümummilli Lider Heydər Əliyevin anım tədbiri keçirilib

**Rektor, professor Gəray Gəraybəyli: Ulu Öndərin xalqımız,
dövlətimiz və tariximiz qarşısında xidmətləri misilsizdir**

səh. 2

**Əczaçılıq sektoru
ilə bağlı qanuna
dəyişikliklər nəyə
səbəb olacaq?**

səh.6

**ATU-nun rektoru rəsmi
dəvətlə Belarus Dövlət Tibb
Universitetində olub**

**Onun "Azərbaycanda psixiatrik
xidmət və tibb təhsili"
mövzusunda məruzəsi böyük
maraqla qarşılanıb**

səh. 2

**Zəhərlənmə zamanı
nə etmək lazımdır?**

*Professor Eldar Qarayev qida
və dəm qazı zəhərlənmələrinin
səbəblərinə aydınlıq gətirir*

səh. 4

**"Məqsədimiz gəncləri elmi
fəaliyyətə yönəltməklə,
pedaqoji kadrlar hazırlamaqdır"**

*Professor Rizvan Məmmədov: Hazırda
ATU-nun 27 ixtisas üzrə 165 nəfər
doktorant və dissertantı var*

səh. 5

**ATU ilə DTX-nın Hərbi Tibb
Baş İdarəsi əməkdaşlığa
başlayır**

**Rektor, professor Gəray Gəraybəyli:
Bu saziş universitet əməkdaşları
və tələbələrin elmi fəaliyyətinə
mühüm töhfə verəcək**

səh.2

Dekabrın 6-da ATU-nun Tədris Cərrahiyyə Klinikasında görkəmli alim-uroloq, professor Nurəli Lətif oğlu Əfəndiyevin 100 illik yubileyinə həsr olunmuş elmi-praktik konfrans keçirilib. Dövlət Himnimizin səsləndirilməsi ilə başlayan konfransı universitetin Elmi işlər üzrə prorektoru, professor Mələhet Sultanova açdı.

milikdə Azərbaycan tibb elminin inkişafına önəmli töhfələr verib". Bundan sonra professor N.Əfəndiyevin həyat yolu və elmi fəaliyyəti haqqında sənədli film nümayiş olunub. ATU-nun Urologiya kafedrasının professoru, AMEA-nın üzvü Sudeyif İmamverdiyev, Ümumi cərrahiyyə kafedrasının professoru Çərkez Cəfərov, Urologiya kafedrasının professoru Akif Bağirov və digərləri görkəmli alim haqqında xatirələrini bölüşüblər. Nətiqlər 130-dan artıq elmi əsərin müəllifi olan Nurəli Əfəndiyevin pedaqoq

Görkəmli uroloq-alimin xatirəsinə həsr olunmuş elmi-praktik konfrans keçirilib

Professor Nurəli Əfəndiyev nəinki urologiya, ümumilikdə Azərbaycan tibb elminin inkişafına önəmli töhfələr verib

Konfrans iştirakçılarını hazırda ölkə xaricində işgüzar səfərdə olan rektor, professor Gəray Gəraybəylinin və universitet rəhbərliyinin adından salamlayan prorektor, tibb elminin inkişafında müstəsna xidmətlər göstərən, xüsusilə ayrı-ayrı kafedraların qurucusu olan görkəmli alimlərin yubileyinin keçirilməsinin artıq bir ənənə halını aldığını deyib. Bildirib ki, öz həyatını, ömrünü xalqına xidmətdə görən böyük alimlərimiz, mütəfəkkirlərimiz haqqında keçmiş zamanda danışmaq qeyri-mümkündür: "Məhz belə alimlərimizdən biri də Azərbaycan urologiya elminin inkişafına misilsiz töhfələr verən, universitetimizdə Urologiya kafedrasının qurucusu kimi tarixin yaddaşına köçən, bu gün 100 illik yubileyinin işığına topladığımız tibb elmləri doktoru, professor Nurəli Əfəndiyevdir. Ulu Öndərimiz deyirdi ki, mənim alimlərə xüsusi hörmətim var, çünki alimlər müstəsna adamlardır. Təsədüfi deyil ki, bu gün ölkə rəhbərliyinin qərarları, sərəncamları elmin inkişafına və elm adamlarına göstərilən diqqət və qayğının bariz nümunəsidir". Elmi-praktik konfransın açılış tədbirində giriş nitqi ilə çıxış edən səhiyyə naziri Teymur Musayev görkəmli alimin şərəfli ömür yolundan və geniş elmi fəaliyyətindən söz açıb. Bu tədbirdə təkcə səhiyyə naziri kimi yox, həm də bir uroloq kimi iştirak etdiyini vurğulayan nazir, öz peşə fəaliyyətinin, həmçinin urologiya

elmi ilə tanışlığının 1990-cı ilə təsadüf etdiyini xatırladı: "O vaxt IV kurs tələbəsi olaraq akademik Mirqasimov adına Respublika Klinik Xəstəxanasının Urologiya şöbəsində yerləşən Urologiya kafedrasının bazasına məşğələ dərslərinə gəlirdim. İlk rastıma çıxan özünəməxsus qaməti, duruşu, sərt baxışı ilə fərqlənən professor Nurəli Əfəndiyev idi. Elə o gündən 1997-ci ilə kimi bu böyük alimlə təmasda olmuşam və bununla qürur duyuram. Fəxrle deyə bilərəm ki, Azərbaycan urologiya məktəbinin yetirməsiyəm". Nazirin sözlərinə görə, Azərbaycan urologiya məktəbi nəinki keçmiş sovetlər çərçivəsində, hətta beynəlxalq səviyyədə də ciddi qəbul olunan urologiya məkanlarından biri idi: "Bu baxımdan, professor Nurəli Əfəndiyev nəinki urologiya, ümum

ömrü yaşadığını, bütün həyatını Azərbaycan tibb elmi və səhiyyəsinin tərəqqisinə həsr etdiyini diqqətə çatdırıblar. Alimin oğlu Elçin Əfəndiyev atasının xatirəsinə göstərilən ehtirama görə tədbirin təşkilatçılığına və iştirakçılara təşəkkürünü bildirib. Elmi-praktik konfrans öz işini panel sessiyalarla davam etdirib. Çıxışçılar professor N.Əfəndiyevin apardığı uzunmüddətli elmi-tədqiqat işlərindən əldə edilən nəticələrin bu gün də böyrəyin rezeksiyası, prostat vəzinin bəzi xəstəliklərinin cərrahiyyəsində tətbiq olunduğunu və yeni araşdırmalara yol açdığını bildirdilər. Konfransda Tədris Cərrahiyyə Klinikasının, Urologiya kafedrasının əməkdaşları, akademik M.Cavadzadə adına Respublika Klinik Urologiya Xəstəxanasının, Dövlət Təhlükəsizliyi Xidmətinin Hərbi Tibb Baş İdarəsinin nümayəndələri böyrək xəstəlikləri, urologiya sahəsinə dair müxtəlif əməliyyatlar, bir sıra xəstəliklərə müasir yanaşma metodlarına dair təqdimatlarla çıxış ediblər.

Qərbi Azərbaycan həqiqətlərinin təbliğində fərqlənən şəxslər təltif edilib

Qərbi Azərbaycan həqiqətlərinin təbliği sahəsində fərqlənən bir qrup şəxs təltif edilib. Bununla bağlı Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev dekabrın 5-də Sərəncam imzalayıb.

İnsan hüquqlarına və əsas azadlıqlarına zidd olaraq Ermənistanın həyata keçirdiyi etnik təmizləmə siyasəti nəticəsində öz doğma torpaqlarından qovulmuş köklü Qərbi Azərbaycan əhalisinin hüquqlarının müdafiəsi və həmin ərazilərdə yaratdığı maddi mədəni irsin təbliği sahəsində səmərəli fəaliyyətlərinə görə Fikrət Əhmədli oğlu Əliyev "Şöhrət" ordeni ilə, Dilare Bağır qızı Seyidzadə və Vaqif Bilas oğlu Şadlinski isə "Azərbaycan Respub-

likası Prezidentinin fəxri diplomu" ilə təltif olunublar. Sərəncama əsasən, Həsən Zal oğlu Həsənova isə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin fərdi təqaüdü verilib. Qeyd edək ki, "Şöhrət" ordenli əməkdar elm xadimi, Prezidentin fərdi təqaüdüçüsü, Rusiya Elmlər Akademiyasının akademik Vəqif Şadlinski Azərbaycan Tibb Universitetinin İnsan anatomiyası və tibbi terminologiya kafedrasının məsləhətçi professorudur.

III Beynəlxalq Bakı Süd Vəzi Xərçəngi Konqresi keçirilib

Səhiyyə Nazirliyi, Azərbaycan Tibb Universiteti, Milli Onkologiya Mərkəzi və ATU-nun Onkoloji Klinikasının təşkilatçılığı ilə III Beynəlxalq Bakı Süd Vəzi Xərçəngi Konqresi keçirilib.

Beynəlxalq Senoloji Cəmiyyətin Azərbaycan Regional Konqresinin də keçirildiyi bu tədbirin təşkilində Azərbaycan Onkoloqlar Cəmiyyəti, Azərbaycan Süd Vəzi Xəstəlikləri Mütəxəssisləri Assosiasiyası və Senologic International Society də iştirak edib. Konqresin açılış mərasimində Milli Məclisin Səhiyyə komitəsinin sədri, ATU-nun Onkoloji Klinikasının direktoru Əhliman Əmiraslanov, səhiyyə nazirinin müavini Nadir Zeynalov, Azərbaycan Tibb Universitetinin rektoru, professor Gəray Gəraybəyli çıxış ediblər. Rəsmilər və

xarici qonaqlar belə bir tədbirin Azərbaycanda və dünyada tibb mütəxəssisləri üçün əhəmiyyətini vurğulayıb, konqresin işinə uğurlar arzulayıblar.

Konqresdə dünyanın bir sıra ölkələrindən süd vəzi xəstəlikləri, o cümlədən süd vəzi xərçənginin önənməsi, diaqnostikası və müalicəsi sahəsində çalışan mütəxəssislər iştirak ediblər.

Toplantıda süd vəzi xəstəlikləri, süd vəzisi xərçəngi və qadın reproduktiv sağlamlığı sahələrinə aid müxtəlif mövzularda simpoziumlar və konfransları keçirilib. Konqresin məqsədi elmi tədqiqatları nümayiş etdirməklə yanaşı, ən yaxşı təcrübələri bölüşmək və dünyanın bir çox yerlərindən olan həmkarlar ilə müzakirələr aparmaq imkanının yaradılması olub.

Universitetimiz beynəlmilləşmə sahəsində uğurlu fəaliyyətinə görə təltif olunub

Elm və Ali Təhsil üzrə Dövlət Agentliyinin (EATDA) təşkilatçılığı ilə "Elm və ali təhsilin beynəlmilləşməsi" mövzusunda tədbir keçirilib.

Tədbirdə elm və təhsil naziri Emin Əmrullayev, xarici işlər nazirinin müavini Yalçın Rəfiyev, müvafiq dövlət qurumları, elm və ali təhsil müəssisələrinin rəhbər və nümayəndələri, eləcə də xarici tələbələr, onların təhsilinin təşkili üzrə məsul əməkdaşlar iştirak ediblər.

Yığınaqda ali təhsil müəssisələrinin 2024-cü ildə elm və ali təhsilin beynəlmilləşməsi sahəsində fəaliyyətləri haqqında hesabatlar dinlənib və müzakirələr aparılıb. Həmçinin "Elmi universitetə necə gətirməli?" və "Ali təhsilin beynəlmilləşməsi" mövzularında panel sessiyaları təşkil olunub.

2024-cü ildə təsis edilmiş və Azərbaycan Tibb Universitetinin də iştirak etdiyi "Heydər Əliyev adına Beynəlxalq Təhsil Qrantı" proqramı və bu proqram çərçivəsində ölkəmizə gələn əcnəbi vətəndaşlar haqqında məlumat tədbir iştirakçılarının diqqətinə çatdırılıb. Bu proqram əsasında Azərbaycanın ali təhsil müəssisələrinə qəbul edilmiş əcnəbi vətəndaşlara sertifikatlar təqdim olunub.

ATU-nun Ürək-damar cərrahiyyəsi ixtisası üzrə IV kurs rezidenti Nazir N.M.Zahir Abeerə təhsil dövründə ictimai fəallığı ilə fərqləndiyi üçün EATDA tərəfindən təşəkkürnamə verilib. Universitetimiz isə ali təhsil müəssisələri arasında "Elm və ali təhsilin beynəlmilləşməsi" sahəsində fəaliyyətinə görə təşəkkürnamə ilə təltif olunub. Sertifikatı Elm və Ali Təhsil üzrə Dövlət Agentliyinin sədri Ülker Səttarovdan Azərbaycan Tibb Universiteti adından Beynəlxalq əlaqələr üzrə prorektor Orxan İsayev qəbul edib.

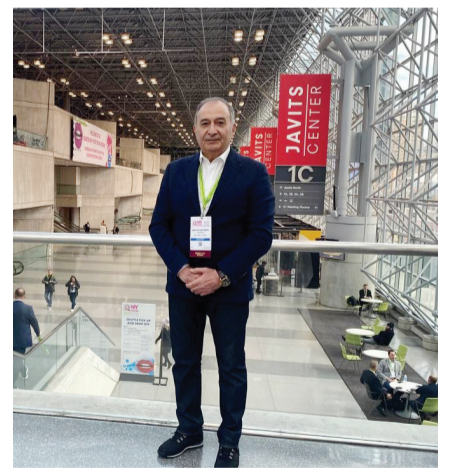
Bu günlərdə ABŞ-ın Jacob K. Javits Mərkəzində 100-cü Böyük Nyu-York Stomatologiya Konqresi (The 100th Greater New-York Dental Meeting) keçirilib.

Bu nüfuzlu beynəlxalq tədbirdə Azərbaycan Tibb Universitetinin Təbiyyə işləri üzrə prorektoru, dosent, stomatoloq Mahir Səfərov da iştirak edib. İkinci bölgə üzrə Stomatologiya Cəmiyyəti və Nyu-York bölgəsinin Stomatologiya Cəmiyyətinin təşkilatçılığı ilə keçirilən toplantıda tibbin bu sahəsi üzrə dünyanın məşhur mütəxəssisləri

ATU-nun prorektoru ölkəmizi ABŞ-da təmsil edib

iştirak ediblər. Beynəlxalq Stomatologiya Konqresi çərçivəsində Böyük implant sərgisi, Qlobal ortodontik və 3D mövzuları üzrə konfranslar, Ağız gigiyenası simpoziumu da baş tutub. O cümlədən pediatrların zirvə görüşü, qadın sağlamlığı və ictimai səhiyyə üzrə müxtəlif proqramlar təqdim olunub.

Prorektor M.Səfərovun sözlərinə görə, ümumilikdə konqres iştirakçıları stomatologiyada ən

son müalicə metodları və yeni texnologiyalarla tanış olublar. Bu tədbir ATU-nun Stomatologiya fakültəsi və Stomatoloji Klinikasının beynəlxalq əlaqələrinin gücləndirilməsi, xarici tibb mərkəzləri ilə qarşılıqlı layihələrin işlənməsi baxımından uyğun münasibətlərin qurulması imkanı, ümumiyyətlə stomatologiyanın inkişafına böyük töhfə verən toplantı kimi qiymətləndirilə bilər.

I Müalicə-profilaktika fakültəsinə dekan seçkisi keçirilib

Dekabrin 3-də Azərbaycan Tibb Universitetinin I Müalicə-profilaktika fakültəsinə dekan seçkisi keçirilib.

Tədbiri açan ATU-nun Tədris işləri üzrə prorektoru, professor Nazim Pənahov toplantının məqsədini diqqətə çatdırıb: "Bu vəzifəyə namizəd olan dosent Elşad Novruzov seçkilərə qədər fakültənin bütün kafedralarında professor-müəllim heyəti ilə görüşlər keçirərək, öz platformasını ətraflı təqdim edib. Çünki prosedur qaydalarına uyğun olaraq dekanlığa namizədin haqqında məlumat verilməli, platforması dinlənilməli və təqdimatlar ətrafında müzakirələrdən sonra fakültə kollektivi gizli səsvermə yolu ilə yeni dekanı seçməlidir".

Bundan sonra E.Novruzovun tərcümeyi-halı və pedaqoji fəaliyyəti haqqında tədbir iştirakçılarına ətraflı məlumat verən ATU-nun elmi katibi, dosent Rəşad Talışinski bildirdi ki, bu günlərdə "Təbib" qəzetində I Müalicə-profilaktika fakültəsinə dekan seçkisi üçün elan dərc edilib. Həmin elana əsasən, bu fakültənin tərkibində olan on yeddi kafedranın əməkdaşları tərəfindən ümumi yığıncaqlar təşkil olunaraq dosent E.Novruzovun dekan vəzifəsinə namizədliyi irəli sürüldü.

Tədbirdə çıxış edən İnsan anatomiyası və tibbi terminologiya kafedrasının məsləhətçi professoru, Əməkdar elm xadimi Vaqif Şadlinski Elşad Novruzovu hələ tələbəlik illərindən fəal ictimaiyyətçi kimi tanıdığını

bildirib. E.Novruzovun bu vəzifədə işlədiyi illər ərzində uğurlu fəaliyyət göstərdiyini qeyd edən V.Şadlinski, onun universitetin ictimai həyatındakı yerini, eləcə də tələbələrə və əməkdaşlara olan xoş münasibətini, insani və pedaqoji keyfiyyətlərini yüksək qiymətləndirdiyini nəzərə çatdırıb. V.Şadlinski fakültənin yaranması, həmçinin inkişaf tarixindən də söz açıb və özünün bu fakültədəki fəaliyyətini xatırladı.

Bundan sonra üç nəfərdən ibarət hesabatçı komissiyasının elan etdiyi nəticəyə görə, dosent E.Novruzov gizli səsvermə yolu ilə yenidən I Müalicə-profilaktika fakültəsinin dekanı seçilib.

Toplantıya yekun vuran professor N.Pənahov vurğulayıb ki, son dövrlər fakültə dekanlarına geniş səlahiyyətlər verilib ki, bu da onlarda daha çox məsuliyyət yaradıb. O əlavə edib ki, artıq neçə ildir Elşad müəllim bu vəzifədə çalışır və kifayət qədər təcrübəyə malikdir. Kollektivin göstərdiyi etimadı bundan sonra da doğruldacağına əminliyini ifadə edən prorektor, ona işlərində uğurlar diləyib.

Öz növbəsində, E.Novruzov göstərilən etimada, yenidən dekan seçilməsinə görə universitetin rəhbərliyinə və fakültənin kollektivinə öz təşəkkürünü bildirib.

Son zamanlar əhali arasında müxtəlif səbəblərdən zəhərlənmə halları ilə bağlı xəbərlərə tez-tez rast gəlirik. Alkoqollu içkilər, pomidor turşusu, sirkə essensiyası, göbələk və dəm qazı ilə zəhərlənmələr üstünlük təşkil edir.

Zəhərlənmə zamanı nə etmək lazımdır?

Professor Eldar Qarayev qida və dəm qazı zəhərlənmələrinin səbəblərinə aydınlıq gətirir

Zəhərlənməyə səbəb olan amillər, ilk tibbi yardım, qorunma yolları və s. ilə bağlı Azərbaycan Tibb Universitetinin Elmi Tədqiqatların İdarəolunması Departamentinin rəhbəri, Əczaçılıq toksikologiyası və kimya kafedrasının müdiri, əczaçılıq elmləri doktoru, professor Eldar Qarayev "Təbib" qəzetinə açıqlama verib.

Professor bildirdi ki, alkoqollu içkilərlə zəhərlənmələr iki səbəbdən baş verir: "Birinci halda baş verən zəhərlənmələr keyfiyyətli hazırlanmış və bütün standartlara cavab verən alkoqollu içkinin artıq miqdarda qəbulu ilə əlaqədardır. Belə alkoqollu içkilərin əsas təsir göstərən komponenti etil spirtidir. Sağlamlıq vəziyyəti, yaş, cins və digər faktorlardan asılı olaraq, alkoqolun dozası hər kəsə fərqli təsir göstərə bilər. Orqanizmə daxil olan alkoqolun detoksikasiyası, əsasən qaraciyərdə alkoqoldehidrogenaza fermenti vasitəsilə həyata keçir. Hətta keyfiyyətli alkoqollu içkinin də təsirinə, orqanizmin onu detoksikasiya edə bilmə qüvvəsinin tükənməsi səbəbindən ölüm hadisəsi də baş verə bilər. İkinci halda zəhərlənmə keyfiyyətsiz, standartlara cavab verməyən, bəzən ev şəraitində və ya naməlum spirtdən kустar üsulla hazırlanmış alkoqollu içkilərdən baş verir. Belə içkilərin tərkibində etil spirti ilə yanaşı, digər spirtlərin də qarışığına rast gəlinir ki, zəhərlənmə də məhz onların təsirinə yaranır. Belə alkoqollu içkilərdə etil spirtindən əlavə, ondan qat-qat toksik təsirli metil spirti və sivuş yağ qarışığı mövcud olur.

Alkoqollu içkilərlə zəhərlənmələr zamanı ilk yardım kimi çoxlu təmiz su (kalium-permanqanatlı su vermək olmaz) içirtməklə xəstə qusdurulmalı və sonda ona aktiv kömür verilməlidir. Həmçinin təcili yardım çağırılmaqla xəstənin stasionar müalicəsi təmin olunmalıdır". Əsasən, yaz və qış aylarında əhali arasında tez-tez rast gəlinən zəhərlənmələrin biri də turşularla bağlıdır. Professor deyir ki, bu məhsullar normalivlərə əməl edilmədən hazırlanırdıqda, steriləşmə prosesinin düzgün aparılmaması bakteriyaların inkişafına yol açır və həmin qidaların qəbulu zamanı zəhərlənmələr baş verir: "Ağır zəhərlənmələrə daha çox Clostridium botulinum bakteriya toksinləri səbəbindən yaranan və botulizm adlandırılan zəhərlənmələr edilirlər. Bəzən ev şəraitində tərəvəzlərin turşuya qoyulması zamanı evdar qadınlar qidaların keyfiyyətinin artırılması kimi düşünərək, ora aspirin dərman preparatı da əlavə edirlər. Bu zaman dərman preparatının dozası nəzərə alınmır və bu da sonda mənfəətli nəticələrə gətirib çıxarır.

Turşularla ağır zəhərlənmələrə məişətdə müxtəlif qidaların hazırlanması üçün istifadə edilən sirkə essensiyası ilə zəhərlənmələr də aid olunur. Sirkə essensiyası səhvən, bəzən də özünə qəsd məqsədilə qəbul edilir. Ölkəmizdə belə zəhərlənmələrə kişilərə nisbətən qadınlarda daha çox rast gəlinir. İlk yardım kimi xəstənin mədəsinin yalnız zond vasitəsilə yuyulması, mədədə turşunu neytrallaşdırmaq məqsədilə tərkibi maqnezium-oksiddən (çay sodası məhlulu məsləhət görülmür) ibarət dərman

ni də eşidirik. E.Qarayevin sözlərinə görə, belə hallar insanların məşədə tanımadıqları, zəhərli göbələkləri toplayaraq qida kimi istifadə etmələri, həmçinin onu tələb olunan qaydada hazırlamamaları nəticəsində baş verir: "Zəhərli göbələklərin qəbulu nəticəsində baş verən zəhərlənmələr ağır nəticələrə və hətta ölümə səbəb ola bilər. Təcili yardım briqadası gələndə qədər ilk görüləcək tədbir mədənin duzlu su ilə (1 xörək qaşığı xörək duzu 1 stəkan iltq suya əlavə edilir) yuyulması, xəstənin mümkün qədər çox qusdurulmasıdır. Sonda xəstəyə çoxlu miqdarda (7-8 litr) maye içirilir və çəkiyə uyğun olaraq aktiv kömür verilir".

Zəhərlənmələrdən danışarkən adətən soyuq aylarda müşahidə olunan dəm qazı ilə zəhərlənmələrdən yan keçmək mümkün deyil. Təəssüf ki, əksər hallarda bu cür zəhərlənmələr ölümə nəticələnir. Müsahibimiz bildirir ki, dəm qazı adlandırılan qazın tərkibi karbon-monooksiddən ibarətdir. Dəm qazı evlərdə qızdırıcı kimi istifadə olunan nasaz sobalar, "kolonka"lar, mətbəxdə qaz sobalarında qazın nətamam yanması və sobalardan tüstünün çıxması üçün bacaların düzgün qurulmaması nəticəsində yaranır: "Avtomobillərin işlənmiş qaz qarışıqlarında da onun miqdarı çox olur. Havalandırılmayan otaqda çox tüstün çəkən zaman otağın havasında dəm qazının miqdarı artır. Dəm qazı ilə zəhərlənmələr zamanı ilk yardım kimi xəstə açıq havaya çıxarılmalı, üzəri isti paltarla örtülməli, xəstəyə süni tənəffüs verilməli və yaxud mümkün olduqda oksigen yastığı ilə təmin edilməli, təcili stasionara çatdırılmalıdır. Dəm qazı ilə zəhərlənmə yaxşı sonluqla bitdikdən sonra belə, xəstə uzun müddət müalicə almalıdır. Əks təqdirdə, mütəmadi olaraq yaddaş pozğunluğu, başağrıları və s. fəsadlar ortaya çıxacaq".

Q.ZİMİSTANOĞLU

Tədris Cərrahiyyə Klinikasının fəaliyyəti müzakirə olunub

ATU-nun Tədris Cərrahiyyə Klinikasında müəssisənin fəaliyyətinin qiymətləndirilməsinə və işlərin icrasında səmərəliliyin artırılmasına həsr edilmiş növbəti iclas keçirilib.

Klinikanın direktoru, dosent Əsədulla Sultanov rəhbərlik etdiyi qurumun fəaliyyəti, işlərin təkmilləşdirilməsi istiqamətində atılan tədbirlər və onların nəticələri barədə

daha da artırılması üzrə tapşırıq və tövsiyələr verib. Klinikanın direktoru tədrisə yanaşı, əhaliyə keyfiyyətli tibbi xidmətin göstərilməsi, müalicə işinin təşkili ilə bağlı da fikirlərini səsləndirib.

Klinika üzrə məsul şəxslərin iştirak etdiyi toplantıda mövcud vəziyyətə dair hesabatlarla yanaşı, qarşıda duran öhdəliklərin icrasına dair fikir mübadiləsi aparılıb. Toplantıda çıxış edənlər gündəlik iş prosesi zamanı müşahidə olunan çətinliklər və onların aradan qaldırılması üçün görüləli tədbirlərdən söz açdılar.

"Tibbdə marketing və startap anlayışı" mövzusunda təlimlər keçirilib

Azərbaycan Tibb Universitetinin Müalicə-profilaktika və Hərbi tibb fakültəsinin tələbələri üçün "Tibbdə marketing və startap anlayışı: nəzəriyyədən uğurlu startapa gedən yol" adlı təlimlər silsiləsi keçirilib.

Noyabrın 29-da "Tibbi marketingin əsasları; Marketingə giriş", dekabrın 2-də isə "Tibbdə marketingin təyini. Tətbiq olunan marketingin əsas terminləri və prinsiplərinin öyrənilməsi, marketing sahəsində müasir ideyalar və müxtəlifliklər" mövzusunda təlimləri baş tutub.

"KarnegiKlub Treninq Mərkəzi"nin rəhbəri, Couch, NLP-Master Nəcəf Allahverdiyev qeyd

olunan mövzularla bağlı çıxış edib.

Müalicə-profilaktika və Hərbi tibb fakültəsinin tələbələri üçün "Tibbdə marketing və startap anlayışı: nəzəriyyədən uğurlu startapa gedən yol" adlı təlimlər silsiləsinin 3-cü təlimini Odlar Yurdu Universitetinin müəllimi, Startap və İnkubasiya mərkəzinin rəhbəri, startap mentoru Rəvanə Göyüşlü keçib.

O, "Startapların təqdimatı. Startap konseptinə giriş. Startap mədəniyyətinin tarixi" mövzusunda çıxış edib.

Təlimlərin sonunda mövzuya dair geniş diskussiyalar aparılıb, tələbələr onları maraqlandıran suallarla təlimçilərə müraciət ediblər.

"Məqsədimiz gəncləri elmi fəaliyyətə yönəltməklə, pedaqoji kadrlar hazırlamaqdır"

Professor Rizvan Məmmədov: Hazırda ATU-nun 27 ixtisas üzrə 165 nəfər doktorant və dissertantı var

Universitetimizin tədrislə yanaşı, prioritet sahələrindən biri də elm sahəsidir və bu istiqamətdə görülən işlər həmişə diqqət mərkəzindədir. Keçmiş "Aspirantura və klinik ordinatura" şöbəsinin bazasında yaradılmış "Doktorantura və dissertantura" şöbəsi öz fəaliyyətini uğurla davam etdirir.

Elmi kadr hazırlığı üçün universitetin vahid strukturu olan şöbəyə 2019-cu ildən rəhbərlik edən professor Rizvan Məmmədov "Təbib" qəzetinə açıqlamasında bildirib ki, şöbə öz işini "Doktoranturaların yaradılması və doktoranturaya qəbul qaydaları"na, Universitetin Nizamnaməsinə, şöbənin əsasnaməsinə, Səhiyyə, Elm və Təhsil nazirliklərinin təlimat məktublarına və illik fəaliyyət planına əsasən qurur. Onun sözlərinə görə, universitetin nəzdində olan bütün kafedraların doktorant və dissertantları ilə elmi-tədqiqat işlərinin, yüksək səviyyəli mütəxəssis hazırlığının aparılması, fəlsəfə və elmlər doktoru proqramları üzrə doktorant və dissertant hazırlığına rəhbərlik şöbənin kurasiasındadır. Əsas məqsəd beynəlxalq standartları və dövrün tələblərini nəzərə almaqla, doktorant və dissertantların elmi-tədqiqat işlərinin inkişafına, həmçinin gəncləri daha geniş miqyasda elmi fəaliyyətə yönəltməklə gələcək pedaqoji kadrların hazırlanmasına dəstək olmaqdır.

Doktoranturaya və dissertanturaya qəbul qaydalarından söz açan şöbə müdiri, 2020-ci ildən başlayaraq fəlsəfə doktorluğu üzrə doktoranturaya qəbul olmaqla xarici dildən imtahanların Dövlət İmtahan Mərkəzində aparıldığını deyib: "O vaxt doktoranturaya qəbul zamanı ilkin olaraq xarici dildən keçənlərin sayı çox aşağı idi, həmin il sənəd verən 29 nəfərdən cəmi 6 nəfər (17 faiz) qəbul olmuşdu. Sonradan onların sayı get-gedə artmağa başladı. Belə ki, tibb üzrə fəlsəfə doktoru elmi dərəcəsi almaq üçün doktoranturaya qəbul olanların sayı 2021-ci ildə 26, 2022-ci ildə isə 28 nəfərə çatdı. Xarici dilin əsas götürülməsi ilə əlaqədar doktoranturaya qəbul olunmaq istəyənlər ilk növbədə xarici dildən xüsusi kurslara gedir və xarici dili daha mükəmməl öyrənirlər. ATU-da doktoranturaya qəbul əsasən 3 istiqamətdə - tibb, eczaçılıq və biologiya elmləri üzrə aparılır. Nazirlər Kabinetinin 15 mart 2012-ci il tarixli, 65 sayılı qərarında doktorantura səviyyəsində qəbulda əlaqədar ixtisasların təsnifatı verilib. Həmin təsnifata əsasən, tibb elmləri üzrə 42, eczaçılıq üzrə 2 və biologiya üzrə 5 ixtisasdan qəbul aparıla bilər. Hazırda 165 nəfər doktorantımız və dissertantımız var. Onların 54 nəfəri elmlər doktorluğu, 111 nəfəri isə fəlsəfə doktorluğu üzrə çalışır ki, bunlar da 27 ixtisası əhatə edir. Doktoranturaya qəbul qaydalarında da müəyyən dəyişikliklər olmuşdur. Belə ki, doktoranturaya ancaq magistraturanı, rezidenturayı, habelə internaturanı bitirənlərin, dissertanturaya isə 2019-cu ildən başlayaraq həm də yalnız ən azı 2 il elmi və pedaqoji stajı olanların sənədləri götürülür. Son iki ildə tibb elmləri doktoru üzrə doktoranturaya və dissertanturaya qəbul dayandırılmışdır. Amma son 4 ilin statistikasına nəzər salsaq görərik ki, fəlsəfə doktorluğu üzrə doktoranturaya sənəd verənlərin sayı ildən-ilə artır. Bu da o demək

ciddi yoxlamalardan keçir. Ötən ildən etibarən doktoranturaya qəbul olanların hər birinin sənədində elmi rəhbərin şəxsi imzası ilə razılıq məktubları da öz əksini tapır. Əks halda,

dir ki, doktoranturaya qəbulda daha çox müsabiqə olur. ATU-da xarici tələbələrə sayı təxminən 50 faizdir və xarici qruplarda ingilis dilində yüksək səviyyədə dərslər aparılan kadrlara ehtiyac duyulur. Əminliklə deyə bilərəm ki, doktorantura təhsilini başa vurub müdafiə edərək elmi dərəcə alanlar öz ixtisaslarına uyğun kafedralarımızda pedaqoji fəaliyyət göstərməklə, bu sahədə kadr qıtlığını aradan qaldıracaqlar".

Doktoranturaya sənəd qəbulunun son 4 ildə elektron portal vasitəsi ilə aparıldığını deyən professor R.Məmmədov sentyabr qədər kafedralara xüsusi məktublar göndərdiklərini və vakant yerlər üçün sifarişlər aldıklarını diqqətə çatdırıb: "Həmin sifarişləri ümumiləşdirib Səhiyyə Nazirliyinə göndəririk və aprel ayında vakant yerlərin elanı Səhiyyə Nazirliyinin orqanı olan "Tibb" qəzetində dərc edilir. Sonra portal vasitəsi ilə bu elanlara uyğun elektron formada ərizələrin qəbuluna başlayırıq. Ərizələrin qəbulu zamanı sənədlər

sənəd qəbul olunmur. İyun ayında Dövlət İmtahan Mərkəzində xarici dildən qəbul imtahanı aparılır. 50 sualın 25-dən çoxuna düzgün cavab verənlər növbəti imtahanlara, yəni fəlsəfə və ixtisas imtahanlarına buraxılırlar. 30 və daha çox bal toplayanlar isə 5 il müddətinə minimum imtahan verməkdən azad olunur. İyun ayında imtahanlar başa çatdıqdan sonra nəticələr universitetə göndərilir, sentyabr ayında fəlsəfədən qəbul imtahanı universitetin Test Mərkəzi, ixtisasdan isə rektorun xüsusi əmri ilə təşkil olunmuş Qəbul Komissiyası tərəfindən şifahi şəkildə aparılır. Qəbul imtahanının nəticələri Nazirlər Kabinetinin qəbul etdiyi "Doktoranturaların yaradılması və doktoranturaya qəbul qaydaları"nın 3.13 və 3.14 bəndlərinə əsasən imtahan komissiyasının qərarına uyğun təsdiq edilir. Həmçinin ildə 2 dəfə (aprel və dekabrda) ixtisas fənnindən minimum imtahanı keçirilir. Qəbul imtahanında 25-29 arası bal

toplayanlar minimum imtahanları Dövlət İmtahan Mərkəzində verirlər". Şöbə müdirinin sözlərinə görə, fəlsəfə doktoru üzrə doktoranturaya qəbul əyani və qiyabi formada aparılır. Əyani təhsil 3 il, qiyabi təhsil 4 ildir. Dissertanturada təhsil müddəti isə elmi dərəcəyə uyğun - fəlsəfə doktoru üzrə 4 il, elmlər doktoru üzrə 5 il olmaqla dəyişir. Qəbul olduqdan sonra doktorant və dissertantlar elmi-tədqiqat işinin mövzusunun 6 ay müddətində təsdiq edilməlidir. Mövzu kafedrada, problem komissiyasında, fakültə elmi şurasında, əlaqələndirmə şurasında müzakirədən keçdikdən sonra təsdiqlənir. Doktorant və dissertantlar xüsusi statuslu xarici jurnallarda minimum 2 məqalə dərc etməli, eyni zamanda minimum 2-3 beynəlxalq konfransda çıxış etməlidirlər. Onlar təhsil müddətində hər il hesabat verir, fərdi iş planı üzrə fəaliyyət göstərir, təhsil müddəti bitdikdən sonra müdafiəyə buraxılırlar. Mövzunun və elmi rəhbərin təsdiqi təhsil müddətində olur. Elmi işlərin müdafiəsinin bir müddət uzanması mümkündür. Bütün bu qaydalar Doktorantura və dissertantura şöbəsi tərəfindən I kursa qəbul olunanlara izah edilir və eyni zamanda onlara elmi işlərinin mövzusunun təsdiqi üçün annotasiyaların hazırlanmasında köməklik göstərilir. Doktoranturaya ixtisas fənləri üzrə qəbul qaydalarında da müəyyən dəyişikliklər olduğunu söyləyən şöbə müdiri qeyd edib ki, ixtisas fənni üzrə imtahanlara fəlsəfə fənnindən keçid ballı toplayan iddiaçılar buraxılır: "Əvvəllər ixtisas fənni üzrə qəbul imtahanında 3 sual olurdusa, indi 5-dir. Minimum 2 nəfəri elmlər doktoru olmaqla komissiya üzvləri imtahanları doktorantlardan qəbul edirlər. İldə 2 dəfə keçirilən minimum imtahanında Ali Attestasiya Komissiyasının qərarına uyğun 4 sual yazılı şəkildə cavablandırılır. Doktorantın elmi işinə uyğun 5-ci sual isə

şifahidir. Həm qəbul imtahanında, həm də minimum fəlsəfə imtahanında sualın hər biri 10 balla, ümumi isə maksimum 50 balla qiymətləndirilir". Öz elmi-tədqiqat işlərini aparmaları üçün doktorant və dissertantlara universitet rəhbərliyinin maksimum şərait yaratmasında da danışıq R.Məmmədov qeyd edib ki, bəzi doktorantlar elmi-tədqiqat işlərinin müəyyən hissəsini universitet rəhbərliyinin razılığı əsasında xarici ölkələrdə də yerinə yetirirlər: "Əksər doktorant və dissertantlarımız öz məsuliyyətlərini anlayaraq çalışırlar ki, elmi işlərini "Qaydalar"a uyğun təsdiqləndirərək müəyyən olunmuş tədris müddətində müdafiəyə çıxınsınlar. Amma çox təəssüf ki, bəzən həm elmi rəhbərlər, həm də doktorantlar öz işlərinə səthi yanaşır, elmi-tədqiqat işinin mövzusunun vaxtında təsdiqlənmirlər. Belə halların baş verməməsi üçün kafedra müdirləri və elmi rəhbərlərin, eləcə də doktorant və dissertantların üzərinə daha böyük məsuliyyət düşür. Nəzərə alınmalıdır ki, təhsil müddəti bitdikdən sonra elmi-tədqiqat işinin yekunlaşdırılmasına müəyyən vaxt qalsa da, nə elmi rəhbərin, nə də elmi-tədqiqat işinin təsdiq edilməsi mümkün deyil". Hər il ənənəvi olaraq doktorantlar və gənc alimlərin iştirakı, Elmi işlər üzrə prorektorluğun dəstəyi ilə universitetimizdə elmi-praktik konfransların keçirildiyini də xatırladan şöbə müdiri, ölkə daxilində və xaricdə tibb elminin nailiyyətlərinə, elmi işlərin müzakirələrinə həsr olunmuş respublika və beynəlxalq səviyyəli konfranslarda, simpoziumlarda doktorant və dissertantlarımızın xüsusi fəallıq göstərdiyini, universitet rəhbərliyinin qayğısı sayəsində gələcəyin alimlərinə öz elmi-tədqiqat işlərini layiqincə və vaxtında yerinə yetirmələri üçün hər cür şəraitin yaradıldığını vurğulayıb.

Arif MƏMMƏDLİ

Uşaqlarda virus infeksiyaları çoxalır

Pediatr Qoşqar İsmayilov havaların soyuması ilə aktuallaşan bu mövzu haqda İTV-də danışdı

ATU-nun Tədris Terapevtik Klinikasının Uşaq sağlamlığı və xəstəlikləri şöbəsinin rəhbəri, II Uşaq xəstəlikləri kafedrasının assistenti, pediatr Qoşqar İsmayilov İctimai TV-yə uşaqlarda virus infeksiyaları və onlardan qorunma yolları ilə bağlı müsahibə verib.

Pediatr gigiyena qaydalarına əməl etmək, vaksinasıya və düzgün qidalanmanın viruslardan qorunmaqda nə qədər əhəmiyyətli olduğunu vurğulayıb və valideynlərə faydalı tövsiyələr verib: "Artıq soyuq qış ayları başlayıb. Bu ay-

larda, əvvəllər olduğu kimi, uşaqlar arasında virus infeksiyaları çoxalıb. Onlardan son vaxtlar daha çox yayılanı Koksaki virusudur. Klinik əlamətləri əsasən yüksək hərarət, qaşınma, eləcə də ağız içərisində qızartılar (buna herpangina da deyirlər), eləcə də dəridə, əl və ayaqlarda səpkilərdir. Əvvəlki illərlə müqayisədə 2024-cü ilin fevralından başlayaraq göy öskürək və buna bənzər infeksiyalar da çox yayılıb. Bağça və aşağı sınıflarda təhsil alan məktəbli uşaqlarda iştahsızlıq, halsızlıq baş qaldırır, hətta vaxtında müalicə edilmədikdə, pnevmoniyaya qədər gətirib çıxara bilər. Son beş ildəki artım tendensiyası bu ilin payızından etibarən də davam edir".

Q.İsmayilov viruslardakı artımın müxtəlif səbəbləri olduğunu bildirib: "Məsələn, göyöskürəyin artmasının səbəbi bir il ərzində peyvəndən yayınma halları oldu. Xüsusilə, pandemiya dövründə insanlar evdən çölə çıxmıdılar və bundan sui-istifadə edən valideynlər yeni doğulan körpələrinə lazımı qaydada peyvənd etdirmədilər. "6-sı birində" deyilən peyvənd var və onun içərisinə daxil olan göyöskürəyə qarşı peyvənd də olunmadığı üçün 2-3 il sonra artıq epidemiyə şəkildə yayılma aşkarlandı. Halbuki, tələbə vaxtlarımızda biz göyöskürəyi ildə bir dəfə görürdük, ya görmürdük. Amma indi mənə müraciət edən xəstələr içərisində gö-

yöskürək və buna bənzər xəstəliklər çoxluq təşkil edir".

Həkim veriliş ərzində valideynlərə tövsiyələrini də çatdırıb: "Gigiyena qaydalarına əməl etmək, xüsusilə əlləri təmiz yumaq, dezinfeksiya vasitələrindən istifadə etmək, qapalı məkanlara çox getməmək, eləcə də qeyri-sabit havalarda uşağı bayıra çox çıxarmamaq lazımdır. Bundan başqa, 8-12 saat yuxu rejiminə əməl etmək, ev yeməklərinə üstünlük vermək, uşağı yarımfabrikant qidalardan uzaq tutmaq vacib şərtlərdəndir. Ümumiyyətlə, vitaminlə zəngin olan mövsümi meyvələrə və təbii qidalara üstünlük verilməlidir. Çünki bunlar uşağın sağlam böyüməsinə kömək edir, immuniteti möhkəmləndirir. Qış aylarında səhər və axşam açıq şərəitdə gəzinti olmalıdır. Çünki qapalı məkanlarda havanın keyfiyyəti aşağı düşür və virus infeksiyalarının yayılma ehtimalı çoxalır".

Mütəxəssis sonda onu da bildirib ki, bu infeksiyalar zamanı istifadə olunan anti-virus dərmanları yalnız həkimin nəzarəti altında qəbul edilə bilər. Əgər xəstədə sadalanan əlamətlər varsa, pediatria müraciət edilməli və müayinələrdən sonra müalicə aparılmalıdır.

Pediatriyanın aktual problemləri Daşkənddə müzakirəyə çıxarılıb

Ötən ay Özbəkistanın Daşkənd Tibb Akademiyasında "Müasir pediatriyada aktual problemlər: uşaq xəstəliklərinin diaqnozu və müalicəsində yeni imkanlar" adlı III Beynəlxalq elmi-praktik konfrans keçirilib.

Konfransda ATU-nun Elmi Tədqiqatların İdarəolunması Departaməntinin Elmi-metrik araşdırma və beynəlxalq elmi əməkdaşlıq şöbəsinin müdiri, professor Fatma Seyidbəyova moderator, II Uşaq xəstəlikləri kafedrasının əməkdaşları - dosent Mələykə Kərimova, t.ü.f.d., assistent Afaq Axundova, t.ü.f.d., assistent Nərgiz Məmmədova, t.ü.f.d., assistent Sarabəyim Mansurova spiker qismində iştirak

ediblər. Onların aktual mövzularında çıxışları maraqla qarşılanıb. Konfrans çərçivəsində əməkdaşlarımız Daşkənd Tibb Akademiyasının prorektoru Şuhrat Boymuradov ilə görüşərək, gələcəkdə Azərbaycan Tibb Universiteti ilə davamlı əməkdaşlığa dair müzakirələr aparıblar.

ATU-dan Elm paneli və seminarlarında I Müalicə-profilaktika fakültəsinin misri və nigeriyalı tələbələr Şehab Regab Elsayed və Abubakar Mohammed, II Müalicə-profilaktika fakültəsinin türkiyəli və pakistanlı tələbələr Fatma Nur Yılmaz və Areesba Zafar, Stomatologiya fakültəsinin Türkiyə, İran və Suriyalı tələbələr Berkant Bozdemir, Egehan Arslantürk, Furkan Han, Shayan Hashempour və Alahdab Amro iştirak ediblər.

Tələbələrımız Şuşada beynəlxalq konfransda iştirak ediblər

Universitetimizin tələbələri "Şuşa – İslam Əməkdaşlıq Təşkilatının Gənclər Paytaxtı-2024" beynəlxalq proqramının bağlanış mərasimində fəal iştirak ediblər.

Tədbir Azərbaycan Respublikası Gənclər və İdman Nazirliyinin İslam Əməkdaşlıq

Təşkilatı Gənclər Forumu (ICYF) və Azərbaycan Respublikasının Mədəniyyət Nazirliyinin birgə təşkilatçılığı ilə baş tutub. Tədbir çərçivəsində müxtəlif panel və seminarlar keçirilib.

ATU-dan Elm paneli və seminarlarında I Müalicə-profilaktika fakültəsinin misri və nigeriyalı tələbələr Şehab Regab Elsayed və Abubakar Mohammed, II Müalicə-profilaktika fakültəsinin türkiyəli və pakistanlı tələbələr Fatma Nur Yılmaz və Areesba Zafar, Stomatologiya fakültəsinin Türkiyə, İran və Suriyalı tələbələr Berkant Bozdemir, Egehan Arslantürk, Furkan Han, Shayan Hashempour və Alahdab Amro iştirak ediblər.

Düzgün götürülmüş nümunə preanalitik xəstəliklərin qarşısını alır

Rezidentura və Magistratura şöbəsi Tədris Cərrahiyyə Klinikasının Klinik diaqnostik laboratoriya şöbəsi ilə birgə rezidentlər üçün "Beyin-onurğa beyni mayesinin və plevra mayesinin mikrobioloji diaqnostikası" mövzusunda seminar keçirib. Tədbirin moderatoru və təşkilatçısı, assistent Namiq Xəlilov bildirib ki, BOM və plevra mayesinin laborator diaqnostikası klinisist empirik müalicədən spesifik müalicəyə yönəlməsinə, bu işə global problem olan dərman davamlılığının azalmasına səbəb ola bilər.

Tədbirdə çıxış edən Tibbi mikrobiologiya və immunologiya kafedrasının müdiri, professor Həqiqət Qədirova BOM-un viral infeksiyalarının diaqnostikasında PZR metodunun və sindromik panellərin xüsusilə kritik xəstələrdə həyati vacibliyindən bəhs edib və öz təcrübəsini gənc mütəxəssislərlə bölüşüb. Klinik diaqnostik laboratoriya şöbəsinin müdiri Leyla Həşimova

ya pasiyentin diaqnostikasının dəqiqliyi üçün klinisist və laborator mütəxəssislərin daim işbirliyində olmasının önəmindən danışdı. O vurğulayıb ki, doğru zamanda, doğru üsullarla alınmış və doğru vaxtda laboratoriyaya çatdırılmış nümunə preanalitik xəstəliklərin qarşısını alır.

Məruzəçi, adıçəkilən şöbənin II kurs həkim-rezidenti Nərimin Salahlı nümunənin doğru götürülməsi, daşınması, saxlanması, nümunə rədd kriteriyaları və laboratoriyaya çatdırılması qaydalarından söhbət açıb. Bildirib ki, doğru götürülməyən hər bir analiz yanlış nəticəyə səbəb ola bilər. BOM və plevra maye steril bədən mayələridir və mikroorqanizmlərin təsiri səbəbindən onlarda dəyişikliklər baş verir.

Sözünə davam edən məruzəçi əlavə edib ki, zülal, qlükoza, hüceyrə sayı və hüceyrə tipləri bakterial, viral, vəzəm və funqal meningitlərdə dəyişir. Plevra mayədə göndəriləcək testə uyğun götürülməli nümunə miqdarını izah edən N.Salahlı normanın biokimyəvi 5 ml, mikrobioloji 5-10 ml, sitoloji 10-25 ml təşkil etdiyini söyləyib və steril bədən mayələrinin mikrobioloji diaqnostikası, hüceyrə sayını, kultivasiya qaydaları barədə məlumat verib.

Bundan sonra mövzuya uyğun hazırlanmış, situasiya məsələsi seminar iştirakçılarına təqdim olunub. Tədbirdə II Müalicə-profilaktika fakültəsinin dekanı, dosent İsrail Məhərrəmbəyli, Tibbi mikrobiologiya və immunologiya kafedrasının professoru Güler Seyidova, dosent Həyat Əliyeva, assistent Məryəm Qasımova, TCK-nın Reanimasiya və neyrocərrahiyyə, Klinik diaqnostik laboratoriya şöbəsinin və eləcə də adıçəkilən kafedranın I və II kurs həkim-rezidentləri iştirak ediblər.

Bu günlərdə İnzibati Xəstələr Məcəlləsində edilmiş dəyişikliyə əsasən, dövlət reyestrinə daxil olmayan dərman vasitəsi və o cümlədən bioloji aktiv qida məhsullarının reseptə yazılmasına görə həkimlərin cərimələnməsi nəzərdə tutulur. Bu dəyişikliyin əhəmiyyəti nədən ibarətdir? Dərman bazarında hansısa yeniliklər baş verəcəmi? Bu və ya digər suallarımızı Azərbaycan Tibb Universitetinin Əczaçılıq kimyası kafedrasının müdiri, əczaçılıq elmləri doktoru, professor Tahir Süleymanov cavablandırır.

Əczaçılıq sektoru ilə bağlı qanuna dəyişikliklər nəyə səbəb olacaq?

Professor Tahir Süleymanov qeydə alınmayan dərmanlar və bioloji aktiv məhsulların reseptə yazılmamasını doğru hesab edir

Professor ilk öncə qeyd etdi ki, insanlar ta qədim zamanlardan istər heyvan, istərsə də bitki mənşəli məhsullardan mövsümə uyğun müxtəlif formalarda ehtiyat toplayıb, qış fəslində qida kimi istifadə ediblər: "Günümüzdə də bitki və meyvələr toplanır, qurudulur, şirə, cəm və s. şəklində tədarük olunur. Həmçinin et məhsullarından qaxac və qovurma hazırlanır və ya konservləşdirilir".

Bioloji fəal qida məhsullarının istehsalının səbəbini dünya əhalisinin artması və təbii qidaların azalması ilə izah edən professor, dərman və qida məhsulları sahəsində istehsal prosesinin tələblər toplusunu əks etdirən beynəlxalq standartlardan söhbət açıb. Bildirdi ki, dərman sahəsində bu standart GMP (Good Manufacturing Practice) adlanır: "Azərbaycan dilinə çevirəndə "Etibarlı İstehsal Təcrübəsi" anlamını verir. Bu standarta görə, konkret bir istehsalı aparmaq üçün avadanlıqlardan çox, istehsalın həyata keçirildiyi şərait önəmli hesab olunur. Təəssüf ki, inkişaf etməkdə olan ölkələrdə GMP standartlarının

tələblərinə tam riayət olunmur. Bu da istər-istəməz məhsulun keyfiyyətinə təsir edir. Dərmanların keyfiyyətinə nəzarətin zəif təşkil olduğu ölkələrdə keyfiyyətsiz məhsullara daha çox rast gəlinir. Keyfiyyətsiz məhsulların satışa çıxarılmasının qarşısının alınması üçün qəbul edilmiş qanunlar, dövlətimiz tərəfindən görülməli müvafiq tədbirlər alqışlanmalıdır. Keyfiyyətsiz dərmanların dərman bazarına yol tapmaması üçün həkimlərimiz resept yazarkən pasiyentlərə dövlət reyestrinə daxil edilmiş dərman vasitələrinin beynəlxalq patentsiz adlarının istifadə edilməsini məsləhət görməlidir. İnkişaf etmiş hər bir ölkədə dərman vasitələrinin keyfiyyətinə müvafiq qurumlar nəzarət edir. Bizdə də nəzarət funksiyasını Səhiyyə Nazirliyinin Analitik Ekspertiza Mərkəzi yerinə tutur".

Professor T.Süleymanov adıçəkilən qurumun əsas vəzifəsinin istehsal olunan və yaxud ölkəmizə idxal edilən dərman vasitələrini qeydiyyatdan keçirmək, onların keyfiyyətinə nəzarət etmək olduğunu söylədi: "Dərman vasitələrini qeydiyyatdan keçirmək üçün hər bir dərman preparatının özünün dosyesi, onu təsdiq edən sənədlər olur. Həmin sənəddə nümunələrlə birlikdə dərman preparatlarının hansı texnoloji qaydalarla istehsal olunması, hansı üsullarla keyfiyyətinin yoxlanılması, hansı sertifikatlı xammallardan istifadə olunması və s. məsələlər öz əksini tapır. Sənədlər nümunələrlə birgə Səhiyyə Nazirliyinə təqdim olunur. Nazirlik 3-6 ay ərzində təqdim olunmuş nümunələri sənədlərlə birlikdə yoxlayır. Məhsulun sənəd-

lərdə təqdim olunduğu kimi olub-olmadığı araşdırılır. Əgər uyğun gəlmirsə qəbul edilmir. Uyğundur-sa, Analitik Ekspertiza Mərkəzinin razılığından sonra Dövlət Gömrük Komitəsi dərman vasitəsinin ölkəyə idxalına icazə verir. Yoxsa hər hansı dərman preparatını

Mərkəzin icazəsi olmadan ölkəmizə idxal etmək mümkün deyil və cinayət məsuliyyəti yaradır".

T.Süleymanov ölkəyə idxal olunan dərmanların topdansatış və pərakəndə satış müəssisələrində saxlanma şəraitindən və keyfiyyətinə nəzarətdən də söhbət açıb. Belə ki, pərakəndə və topdansatış obyektlərdə də dərman məhsullarının qaydalara uyğun saxlanması na nəzarət olunur. Analitik Mərkəz vaxtaşırı müəssisələrin qaydalara riayət edib-etməməsini yoxlayır. Lazım gəldikdə, müvafiq tədbirlər görülür, şəraitə uyğun saxlanılmayan və keyfiyyətini itirmiş, yararlılıq müddəti bitmiş dərman vasitələri satışdan çıxarılır. Bununla yanaşı, böyük şirkətlərin özünün də keyfiyyətə nəzarət şöbələri var.

Müsaibimiz bioloji aktiv qida məhsullarının reseptə yazılmasının qadağan edilməsini də düzgün addım sayır. O, qeyd etdi ki, inkişaf etmiş ölkələrdə, o cümlədən qardaş Türkiyədə bu cür məhsullar əhaliyə dərman preparatları kimi deyil, qida məhsulları kimi təqdim olunur: "Bu məhsullar ailə həkiminin məsləhəti ilə qəbul edilir. Bizdə də elə olmalıdır.

Hesab edirəm ki, İnzibati Xəstələr Məcəlləsinə dəyişikliklər ölkəmizin əczaçılıq sektoruna keyfiyyətsiz dərmanların yol tapmasının qarşısını alacaq. Həkimlərimiz məsuliyyətlərini dərk edərək, pasiyentlərə dövlət reyestrində qeydə alınmış dərman preparatlarını məsləhət görəcəklər. Bu da insanların sağlamlığına müsbət təsirini göstərəcək".

Qabil ABDULLAYEV

İctimai səhiyyə fakültəsinin 1-ci kurs tələbəsi Fuad Hacıyev Çində keçirilən beynəlxalq konfransda ölkəmizi layiqincə təmsil edib.

Tələbəmiz Çində universitetimizi təmsil edib

O, Shangluo şəhərindəki Peşə və Texniki Kolleci tərəfindən təşkil olunan Tibbi Mübadilə Konfransında təqdimatla çıxış edib. F.Hacıyevin "Mənim ölkəm, mənim mədəniyyətim, mənim ölkəmdə tibb və səhiyyə tarixi" mövzusunda təqdimatı iştirakçılar tərəfindən maraqla qarşılanıb və yüksək qiymətləndirilib. Qeyd edək ki, Fuad Hacıyev hazırda üçüncü ali təhsilini alır. O, ATU ilə yanaşı, 3 illik təlim proqramı çərçivəsində Çində təhsilini davam etdirir.

Xarici tələbələrin iştirakı ilə ağacəkmə aksiyası keçirilib

Azərbaycan Tibb Universitetindən aksiyada Əcnəbi tələbələrlə iş üzrə dekanlığın viza və miqrasiya məsələləri üzrə mütəxəssisi Mahiyə Ələkbərova və IV kurs tələbəsi, Misir vətəndaşı Somaia Mohammed ElBanna iştirak ediblər.

Ekoloji vəziyyətin yaxşılaşdırılması, yaşıllıqların artırılması, eyni zamanda xarici tələbələrin şəbəkələşməsi və ictimai aktivliyinin artırılması, əcnəbilərin Azərbaycanda təhsilinin təşviqi məqsədilə payız ağacəkmə aksiyasında 18 ali təhsil müəssisəsindən 40-a yaxın ölkəni təmsil edən 70-dən çox tələbə iştirak edib.

Qeyd edək ki, aksiyaya zamanı ərazidə Abşeron yarımadasının iqlimə uyğun çox sayda eldar şamı və digər ağaclar əkilib.

COP29 və 2024-cü ilin ölkəmizdə "Yaşıl dünya naminə həmrəylik ili" elan edilməsi ilə əlaqədar Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinin təşkilatçılığı ilə Abşeron yarımadasında keçirilən növbəti ağacəkmə aksiyasına Elm və Ali Təhsil üzrə Dövlət Agentliyi, ali təhsil müəssisələrinin nümayəndələri və ölkəmizdə təhsil alan xarici tələbələr də qoşulub.

ATU beynəlxalq seminarlarda təmsil olunub

ATU-nun I Uşaq xəstəlikləri kafedrasının assistenti Ayten Şixəliyeva, Yoluxucu xəstəliklər kafedrasının baş laborantı Nüşabə Şixəliyeva, Tibb və sağlamlıq elmləri təhsili kafedrasının baş müəllimi Bənövşə Hüseynova noyabrın 4-dən 16-dək Rusiyanın Sankt-Peterburq şəhərində keçirilən "Uşaqlarda infeksiyon xəstəlikləri zamanı təxirəsalınmaz yardım" mövzusunda seminarla iştirak ediblər.

Seminarla Belarus, Özbəkistan, Tacikistan, Qırğızistan və digər postsovet ölkələrinin nümayəndələri təmsil olunub.

***

Noyabrın 20-22-də Moskva şəhərində Rusiya Terapevtlər Cəmiyyətinin akademik A.L.Martınovun anım gününə həsr olunmuş 19-cu Milli Konqresi keçirilib. Konqres

çərçivəsində Azərbaycan Tibb Universiteti əməkdaşlarının iştirakı ilə beynəlxalq simpozium baş tutub.

Seminarla I Daxili xəstəliklər kafedrasının dosenti Ayten Məmmədova, III Daxili xəstəlikləri kafedrasının dosenti İnarə Əlixanova, I Daxili xəstəliklər kafedrasının assistenti Aygün Kazımlı və Əqli mülkiyyətin inkişafının idarə olunması, qrant, patent və elmi ekspertiza şöbəsinin müdiri, II Daxili xəstəliklər kafedrasının assistenti Könül İsmayilova spikerlik ediblər.

Konqres çərçivəsində keçirilən seçkilərdə Rusiya Elmlər Akademiyasının akademiki Oksana Mixaylovna Drapkina cəmiyyətin yeni prezidenti seçilib. Əməkdaşlarımızın yeni prezidentlə səmimi görüşü olub və gələcək əməkdaşlıqlarla bağlı müzakirələr aparılıb.

Şöbə müdiri Türk Mikrobioloji Konqresinə qatılıb

ATU-nun Tədris Cərrahiyyə Klinikasının Klinik diaqnostik laboratoriya şöbəsinin müdiri Leyla Həşimova 13-17 noyabr tarixlərində Türkiyənin Antalya şəhərində keçirilən XLI Türk Mikrobioloji Konqresində iştirak edib.

Konqresdə kliniki hal müzakirələri, mütəxəssislərlə təhlillər aparılıb, iştirakçıları interaktiv şəkildə cəlb edən açıq sessiyalar vasitəsilə görüşlər təşkil olunub. Tədbirin açılışında İlnöü Universitetinin professoru Barış Otlu "Antik bakteriyalar və antimikrobial müqavimət" mövzusunda məruzə ilə çıxış edib.

Həkim-mikrobioloq L.Həşimova "Impact of the COVID-19 pandemic on antimicrobial resistance in neonatal sepsis" (COVID-19 pandemiyasının neonatal sepsisdəki antimikrobial davamlılığa təsiri)

adlı elmi işi ilə poster məruzəsi edib.

Konqres zamanı müxtəlif mövzularla (bakteriofaq, antibiotiklərə davamlılıq, parazitologiya, bioinformatika, immunologiya, vərəm, süni intellekt, karyera imkanları) bağlı kurslar da təşkil olunub.

Əməkdaşımız Antibiyotik Duyarlılıq Testlərinin Standardizasyonu (ADTS) çalışma qrupu tərəfindən keçirilən "Enine Boyuna β-Laktamazlar Kursu"nda da fəal iştirak edib. Kursun sonunda çalışma qrupunun rəhbəri Deniz Gür tərəfindən iştirakçılara məruzə

mövzuları ilə bağlı test sualları verilib, L.Həşimova sualları tez və doğru şəkildə cavablandırılıb.

Əməkdaşlarımız Rusiyadan qayıdıb

Noyabrın 21-dən 22-dək Kazan şəhərində "Volqa federal dairəsində pediatriya və uşaq cərrahiyyəsi" adlı ənənəvi beynəlxalq XXI Rusiya Konqresi keçirilib. Konqresdə yerli və xaricdən gəlmiş aparıcı ekspertlər, alim və praktikantlar çıxış ediblər.

İştirakçılar təcrübə mübadiləsi aparıb, pediatriya və uşaq cərrahiyyəsi sahəsində mövcud tendensiyaları və yenilikləri müzakirə ediblər. Azərbaycan Tibb Universitetini Uşaq cərrahiyyəsi kafedrasının müdiri, professor Ramiz Poluxov, dosent Vüqar Məhəmmədov və assistent Xəlilov Namiq təmsil ediblər. Tədbirin açılışında R.Poluxov Azərbaycan Uşaq Cərrahları Assosiasiyasının, N.Xəlilov isə ATU-nun rektoru, professor Gəray Gəraybəylinin konqresə ünvanlanmış təbrik məktublarını oxuyub.

Konqresə təqdim olunan məruzələr tibbdə müasir innovasiyaların müzakirəsi, yeni texnologiyaların tətbiqi, pediatriya və uşaq cərrahiyyəsi, uşaq andrologiyası və urologiyasında müasir diaqnostika üsul-

larının tətbiqi, o cümlədən mütəxəssis və təcrübə mübadiləsinin genişləndirilməsindən bəhs edib. "Sürətlə dəyişən dünyada uşaq. Təhdidlər və imkanlar" mövzusunda iki gün davam edən tədbirdə davamlı tibbi təhsil proqramı çərçivəsində Rusiya və Tataristanın aparıcı mütəxəssisləri, eləcə də digər regionların və qonşu dövlətlərin nümayəndələri məruzələr oxuyub, ustad dərsləri keçiblər.

Belə tədbirlərdə iştirak sayəsində aparıcı mütəxəssislər öz təcrübələrini bölüşmək, eləcə də tibb sənayesi üzrə digər mütəxəssislərin beynəlxalq səviyyədə təcrübəsi ilə tanış olmaq imkanı əldə ediblər. Bütün bunlar səhiyyə sisteminin daha da inkişafına və təkmilləşdirilməsinə yönəlib.

Rezident antimikrob rezistentliyin mexanizmlərindən danışılıb

Dekabrın 9-da ATU-nun Tibbi mikrobiologiya və immunologiya kafedrası Rezidentura və Magistratura şöbəsi ilə birgə rezidentlər üçün növbəti seminar keçirilib.

Seminarı giriş sözü ilə açan kafedranın müdiri, professor Həqiqət Qədirova ənənəvi olaraq hər həftə rezidentlər üçün seminarlar təşkil edildiyini və həkim-mütəxəssislərin müxtəlif aktual mövzulara toxunduğunu, həmçinin öz şəxsi təcrübələrinə dair məlumatları bölüşdüklerini söyləyib. Bildirib ki, bu dəfəki mövzu da çox aktualdır. Belə ki,

hazırda antibiotiklərə rezistentlik və onun mexanizmləri səhiyyə sistemi qarşısında dayanıqlı problemdir.

Tədbirdə çıxış edən Rezidentura və Magistratura şöbəsinin müavini, assistent Namiq Xəlilov bu cür seminarların yalnız klinik-laborator mütəxəssislərin deyil, praktik həkimlərin də marağına səbəb olduğunu vurğulayıb. O, rezidentlərin gələcək tədqiqatçı kimi formalaşmasında, onların sərbəst müayinələr apararaq nəticələri təhlil və auditoriya qarşısında təqdim etmək bacarıqlarına yiyələnməsində seminarların mühüm rol oynadığını deyib.

Bundan sonra Tibbi mikrobiologiya və immunologiya kafedrasının baş müəllimi, rezidentlərlə iş üzrə kurator, t.ü.f.d. Yavər Hacısoy mövzu və məruzəçi barədə məlumat verib, elmi rəhbərini isə kafedranın professoru Mehman Əliyev olduğunu bildirib.

Kafedranın II kurs rezidenti Günel Həmidli "Antimikrob rezistentliyin mexanizmləri" mövzusunda təqdimatla çıxış edib. Məruzəçi antibiotiklərə davamlılığın müxtəlif mexanizmləri haqqında məlumat verərək, Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatının (ÜST)

dünyada bu sahədə ilə bağlı son statistikasını nəzərə çatdırıb: "ÜST mikroobəlyhinə dərmanlara qarşı rezistentliyi - mikroorqanizmin yaratdığı infeksiyanı müalicə etmək üçün daha əvvəl istifadə edilən bir mikroobəlyhinə preparata onun rezistentliyi

kimi təyin edir. MDR - bakteriya, göbələk, virus və parazitlərin mikroobəlyhinə preparatların təsirinə məruz qaldıqda (antibiotiklər, antifunqal, antiviral, antimalarial və antihelmintik preparatlar) dəyişməsi nəticəsində baş verir. MDR əldə etmiş mikroorqanizmlər bəzən "supermikroblar" adlanır. Nəticədə dərmanlar təsirini itirir, infeksiyalar orqanizmdə daha uzun müddət qalır və ətrafdakıların infeksiyaya yoluxma riski artır".

Rezident vurğulayıb ki, hazırda dünyanın müxtəlif ölkələrində, eləcə də Azərbaycanda bu problemlə mübarizə tədbirləri görülür.

Professor H.Qədirova, dosent Həyat Əliyeva və assistent N.Xəlilov məruzə ətrafında fikirlərini səsləndirərək, həkim-rezidentə gələcək məruzələrinə öz şəxsi təcrübələrinin nəticələrinə daha çox yer verməsini tövsiyə ediblər.

Seminarla kafedranın professor-müəllim heyəti, I və II kurs rezident və magistrantları, Tədris Cərrahiyyə Klinikasının Klinik diaqnostik laboratoriya şöbəsinin müdiri Leyla Həşimova və bu şöbənin rezidentləri iştirak ediblər.

Orhun mübadilə proqramından yararlanırıq

Stomatologiya fakültəsinin IV kurs 421A-1a qrup tələbəsi Zəhra Mahmudzadə və 421A-3a qrup tələbəsi Validə Quliyeva Orhun mübadilə proqramı çərçivəsində keçirilən müsabiqədə iştirak edərək, 2024-25-ci tədris ilinin payız və yaz semestrində Türkiyənin Ege Universitetində təhsil almaq hüququ qazanıblar.

Artıq yeni tədris ilinin əvvəlindən adıçəkilən universitetdə dərslərə başlayan hər iki tələbəmiz ATU-nun əməkdaşlıq etdiyi Ege Universitetində tədris olunan dərslərin, xüsusilə də praktiki dərslərin keyfiyyətindən razı qaldıqlarını, professor-müəllim heyətinin bilik və təcrübəsindən maksimum bəhrələnməyə çalışdıqlarını və onlara belə bir şərait yaratdığına görə ATU rəhbərliyinə öz minnətdarlıqlarını bildiriblər.

Ləyaqətli müəllim ömrü

Azərbaycanın Maku şəhərində, ziyalı ailəsində anadan olub. Atasını Abbas Pənahi Azərbaycan Demokratik firqəsinin üzvi olub, ictimai-siyasi xadim və yazıçı-publisist kimi də fəaliyyət göstərmiş. O, "Səttar xan", "Xiyabani", "Gizli zindan" və s. əsərlərin müəllifidir. 1946-cı ildə ailəsi ilə birlikdə Bakı şəhərinə köçmüş Minirə xanım Bakı mamalıq-feldşerlik texnikumuna, sonra isə N.Nərimanov adına Azərbaycan Tibb İnstitutuna daxil olub. İnstitutu fərqlənmə diplomu ilə bitirdikdən sonra Patoloji fiziologiya kafedrasında baş laborant, assistent vəzifələrində çalışmış. 1967-ci ildə kafedranın dosenti vəzifəsinə seçilib və 2021-ci ilə qədər fəaliyyət göstərmiş. Azərbaycan Respublikasının Əməkdar müəllimi olan M.Pənahi hal-hazırda təqaüddədir.

Kafedramızda işlədiyi illər ərzində öz biliklərini həvəslə tələbələrə öyrədib, onları peşəkar həkim olmaqla yanaşı, cəmiyyəti daha da irəli apara bilən insanlar kimi yetişdirməyə

çalışmış. 170-dən çox elmi məqalənin müəllifi olan Minirə xanım "Patoloji fiziologiya" dərsliklərinin, test kitablarının və təcrübə dərsləri vəsaitlərinin yazılmasında iştirak edib. Uzun müddət kafedranın həmkarlar qrupunun sədri olub və bu işin öhdəsindən müvəffəqiyyətlə gəlmiş. Minirə xanım ədəbiyyata, poeziyaya böyük maraq göstərmiş və özü də bir neçə şeirin müəllifidir. O, Xəzər dənizinə həsr etdiyi şeirində deyir:

*Hər halında sən gözəlsən
Dənizlərdən bil əzəlsən
Nəğmələrdə sən gəzərsən
Mavi gözlü sən Xəzərsən.*

Universitetimizdə və səhiyyə sahəsində çalışan həkimlərin çoxunun müəllimi olmuş Minirə xanıma 90 illik yubileyi münasibəti ilə ürək-dən təbrik edirik, ona möhkəm cansağlığı arzulayırıq.

Patoloji fiziologiya kafedrasının əməkdaşları

Hər bir şəxsiyyətin kamillik səviyyəsi onun qarşıya qoyduğu nəticəni əks etdirir. Ziyalı adına layiq insanlar xalqına məxsus keyfiyyətləri, onun zəngin mənəvi dəyərlərini öz müdrik əməllərində təcəssüm etdirirlər. Onlar xalqın görünən gözü, düşüncə beynidirlər. Belə ziyalılardan biri də ATU-nun Patoloji fiziologiya kafedrasının dosenti Minirə xanım Pənahidir. O, 1934-cü il dekabrın 22-də Cənubi

"Kardiologiya" dərsliyi tələbə və müəllimlərin istifadəsinə verilib

ATU-nun I Daxili xəstəliklər kafedrasının bir qrup əməkdaşı - Vəsadət Əzizov, Gülarə Hacıyeva, Sona Qəhrəmanova, Yasmin Rüstəmov, Sevinc Məmmədli, Qalib İmanov, Şahin Xəlilov, Günay Şirəliyeva və Fərəh İbadovanın birgə müəllifliyi ilə "Ocaq" nəşriyyat-poliqrafiya mətbəəsində "Kardiologiya" adlı dərslik nəfis tərtibatla işıq üzü görüb.

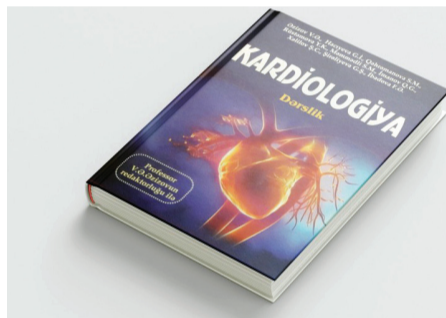
Tədris Terapevtik Klinikasının direktoru, I Daxili xəstəliklər kafedrasının müdiri, professor Vəsadət Əzizovun redaktorluğu ilə ərşəyə gələn dərsliyə Əziz Əliyev adına AHTI-nin Kardiologiya kafedrasının müdiri, professor Tofiq Cahangirov və ATU-nun I Daxili xəstəliklər kafedrasının dosenti Leyla Əfəndiyeva rəy veriblər.

"Kardiologiya" dərsliyi müasir məlumatları özündə ehtiva edən fundamental kitabdır. Kitabın ümumi hissəsində ürək-damar sisteminin subyektiv (şikayətlər,

xəstəliyin anamnezi, həyat anamnezi), obyektiv (baxış, palpasiya, perkusiya və auskultasiya), qeyri-invaziv (EKO, sutkalıq monitor, yük signalları, ExoKQ və stress ExoKQ, ürəyin yeməkborusunda xili stimulyasiya, radioizotop və stress-radioizotop müayinə, ürəyin KT müayinəsi, KT angiografiya) və invaziv (koronar angiografiya) müayinələri, onlara göstəriş və əks-göstərişlər, eləcə də laborator müayinələr barədə müfəssəl məlumat verilib.

Sonrakı bölmələr ayrı-ayrı ürək-damar xəstəlikləri, onların etiologiyası, patogenezi, klinikası, təsnifatı, diaqnostikası, differensial diaqnostikası, müalicəsi və profilaktikasına həsr olunub.

On doqquz fəsil, 416 səhifədən ibarət olan dərslikdə müxtəlif mövzulara uyğun diaqramların və izahedici şəkillərin verilməsi məlumatların tələbələr tərəfindən daha asan mənimsənilməsinə

şərait yaradır.

Bu faydalı mənbədən Azərbaycan Tibb Universitetinin tələbələri, rezidentləri, müəllimləri və həmçinin praktik səhiyyə ilə məşğul olan həkim-mütəxəssislər istifadə edə bilərlər.

Xatırladaq ki, "Kardiologiya" dərsliyi universitetin tədris proqramına uyğun olaraq, ATU-nun Böyük Elmi Şurasının qərarı əsasında çap edilib.

Ətraf mühitin sağlamlığı global problem kimi

Noyabrın 28-də Qidalanma və tibbi ekologiya kafedrasında yeni çapdan çıxan "Ətraf mühitin sağlamlığı" dərsliyinin təqdimatı keçirilib. Kafedranın əməkdaşları, dosentlər Səmədov Ş.X, Fətullayeva S.F və Əli F.M. tərəfindən hazırlanmış dərslik "Təbib" nəşriyyatında nəfis tərtibatla işıq üzü görüb.

Azərbaycan dilində dərslik universitetin ictimai səhiyyə ixtisasları üzrə təhsil alan tələbələrin tədris proqramı əsasında yazılıb və ATU-nun Böyük Elmi Şurasının qərarı ilə təsdiq olunub. Proqrama daxil edilmiş

"Ətraf mühitin sağlamlığı" kursu yeni fənn olmaqla yanaşı, fundamental gigiyena və tibbi ekologiyanın əsas müddəaları üzərində formalaşdır.

"Ətraf mühitin sağlamlığı" fənninin 1-ci bölməsinin əsasını insanın sağlamlıq vəziyyəti və atmosfer havasını külli miqdarda çirkləndirən amillər arasındakı səbəb-nəticə əlaqələrinin müəyyənəndirilməsi təşkil edir. Bu əlaqələrin araşdırılması əhali sağlamlığının və onu əhatələyən atmosfer havasının çirkləndiricilərinin hərtərəfli öyrənilməsinə tələb edir. Aparılmış tədqiqatlardan alınan nəticələrin təhlili əsasında profilaktik tədbirlər kompleksi hazırlanıb həyata keçirilməlidir. Dövlət təhsil standartına uyğun çap edilən dərslik ön sözdən və 6 fəsildən ibarətdir. Dərsliyin tərtibində

bu sahədə son illərin elmi məlumatlarından, Azərbaycanda atmosfer havasının vəziyyətinə istinadən bu sahədəki normativlərdən istifadə olunub.

Dərsliyin təqdimatında çıxış edən əməkdaşlar yeni kitabın ictimai səhiyyə fakültəsi tələbələrini daha dolğun biliklərə yiyələnməsində mühüm rol oynayacağını söyləyiblər. Kafedranın müdiri, dosent Fəridə Əli bundan sonra da kafedrada keçilən fənlərin tədrisinin yüksək səviyyədə təmin olunması məqsədilə yeni dərsliklərin, dərslər vəsaitlərinin və tədris metodik vəsaitlərinin nəşrinin daim diqqət mərkəzində saxlanılacağını vurğulayıb.

"Ətraf mühitin sağlamlığı" dərsliyi ilə yanaşı, dosentlər Qalina Qəniyeva və Qəribə Hacıyeva, baş müəllim İlahə İslamzadə tərəfindən tərtib edilmiş yeni metodik tövsiyə də əməkdaşlara təqdim olunub.

Allah rəhmət eləsin!

II Uşaq xəstəlikləri kafedrasının əməkdaşları kafedranın dosenti İsa İsayevə anası **Gülüstən xanımın** vəfatından kədərləndiklərini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

İctimai fənlər kafedrasının əməkdaşları kafedranın laborantı Səbinə Əliyevaya anası **Piruzə xanımın** vəfatından kədərləndiklərini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

İnsan anatomiyası və tibbi fiziologiya kafedrasının əməkdaşları kafedranın assistenti Vüsalə xanıma əmisi usaqları **Anar və Leyla Qənbərovların** vəfatlarından kədərləndiklərini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

Elmi Araşdırmalar Mərkəzinin əməkdaşları iş yoldaşları Azad Nəcəfova həyat yoldaşı **Dilarə xanımın** vəfatından kədərləndiklərini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI SƏHIYYƏ NAZİRLİYİ AZƏRBAYCAN TİBB UNİVERSİTETİ KAFEDRALAR ÜZRƏ AŞAĞIDAKI YERLƏRİ TUTMAQ ÜÇÜN MÜSABİQƏ ELAN EDİR:

Kafedranın müdiri:

- Tibbi və bioloji fizika kafedrası

Kafedraların professorları:

- Ümumi cərrahlıq kafedrası - 1 yer (0,75 vahid)
- Onkologiya kafedrası - 1 yer
- Onkologiya kafedrası - 1 yer (0,25 vahid)
- Tibbi mikrobiologiya və immunologiya kafedrası - 1 yer
- Farmakologiya kafedrası - 1 yer

Kafedraların dosentləri:

- İnsan anatomiyası və tibbi terminologiya kafedrası - 1 yer
- Anesteziologiya və reanimatologiya kafedrası - 1 yer (0,5 vahid)
- Bioloji kimya kafedrası - 1 yer
- Ümumi cərrahlıq kafedrası - 1 yer (0,5 vahid)
- Terapevtik stomatologiya kafedrası - 1 yer
- Onkologiya kafedrası - 1 yer

Kafedraların assistentləri:

- Ümumi cərrahlıq kafedrası - 1 yer (0,75 vahid)
- Ümumi cərrahlıq kafedrası - 1 yer
- Ortopedik stomatologiya kafedrası - 1 yer (0,5 vahid)
- Normal fiziologiya kafedrası - 1 yer
- Farmakoqnoziya kafedrası - 1 yer (0,5 vahid)
- I Uşaq xəstəlikləri kafedrası - 1 yer (0,5 vahid)
- II Mamalıq və ginekologiya kafedrası - 1 yer (0,5 vahid)
- İctimai sağlamlıq və səhiyyənin təşkili kafedrası - 1 yer (0,5 vahid)
- Onkologiya kafedrası - 1 yer (0,5 vahid)
- Uşaq stomatologiyası kafedrası - 1 yer (0,75 vahid)
- Tibbi mikrobiologiya və immunologiya kafedrası - 1 yer

Kafedranın müəllimi:

- Xarici dillər kafedrası - 1 yer

Elmi Araşdırmalar Mərkəzi:

- Molekulyar biologiya və tibbi genetika şöbəsi (kiçik elmi işçi) - 1 yer

Müsabiqədə iştirak etmək üçün sənədlərin təqdim olunma müddəti elan qəzetdə dərc olunduğu gündən 30 gün keçməzdir. Sənədlər rektorun adına yazılmış ərizə ilə birlikdə aşağıdakı ünvanla təqdim edilməlidir:

**AZ 1007, Bakı şəhəri, Ənvər Qasımlı küçəsi, 14
Telefon: 597-10-08**

Müsabiqədə iştirak etmək istəyənlərin nəzərinə

Kafedralar üzrə vakant yerləri tutmaq üçün müsabiqədə iştirak edənlər Elmi katibliyə aşağıdakı sənədləri təqdim etməlidirlər:

1. Rektorun adına ərizə.
2. Kadrlar uçotunun şəxsi vəzaqi.
3. Kafedradan verilmiş xasiyyətnamə. Xasiyyətnaməni kafedranın müdiri və həmkarlar təşkilatının sədri imzalamalıdır. Xasiyyətnamənin müsbət və ya mənfai olması, o cümlədən bu şəxsin yeni müddətə kafedrada çalışıb və ya çalışmaması əsaslandırılmalıdır.
4. Tərcümeyi-hal. Burada şəkil, ad, soyad, bitirdiyi məktəblər, elmi ad və dərəcələr, bildiyi dillər, bildiyi kompüter proqramları, çap olunmuş işlərin sayı, işlədiyi yerlər, hazırkı vəzifədə neçə il çalışması, niyə bu vəzifədə yenidən seçilmək istəməsi, olduğu ixtisasartırma kursları, ailə vəziyyəti barədə ətraflı məlumat, yaşadığı ünvan, elektron poçt ünvanı və telefonu göstərilməlidir.
5. ATU-nun klinikalarında çalışanlar üçün son beş ilin həkimlik fəaliyyəti barədə klinikadan verilmiş arayış. Arayış klinikanın direktoru və həmkarlar təşkilatının sədri tərəfindən imzalanmalıdır.
6. Son beş il ərzində çap olunan elmi işlərin siyahısı. Siyahı müəllif və kafedra müdiri tərəfindən imzalanmalıdır.
7. Açıq mühazirənin və ya açıq təcrübə dərslərinin videoçəkilişinin diskini (əgər bal-reytinq cədvəli üzrə qiymətləndirilmə zamanı təqdim edilməyibsə).
8. Şəxsiyyət vəsiqəsinin surəti.
9. Müvafiq elmi dərəcə diplomları və elmi ad attestatlarının surəti.
10. "Pedaqoji peşəkarlığın inkişafı" mövzusunda təlimlərdə iştirakı barədə sertifikatın surəti.

Qeyd: ATU-nun əməkdaşı olmayan mütəxəssislər siyahıdakı 3-cü, 5-ci və 7-ci bənddəki sənədlərin əvəzinə, sonuncu iş yerindən verilən xasiyyətnamə, işlədiyi klinikadan həkimlik fəaliyyəti barədə arayış və əmək kitabçasından çıxarış təqdim etməlidir.

Baş redaktor
MƏĞRUR ƏLİYEV

Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi üst-üstə düşməyə bilər. Əlyazmalar geri qaytarılmır

"Təbib" qəzetinin kompüter mərkəzində yığılır, səhifələnir, ATU-nun "Təbib" nəşriyyatında çap olunur və universitet daxilində yayılır

ÜNVANIMIZ:
Mərdanov qardaşları - 98c
2-ci mərtəbə,
Tel.: 595-24-97
tabibqazeti@gmail.com

Lisensiya H - 022633
İndeks - 0269
Sifariş - 0021
Sayı 800